

Madarország

Mielőtt ide jöttem volna, elolvastam a most felavatandó Buka László képről írott két elemzést. Jó, hogy nem korábban tettem, mert bizonyára befolyásolt volna, bár nagyon is az enyémekekhez hasonló gondolatokat hívott elő ez a mű a két szerzőből. Ez egyfelől visszaigazolás, de arra is biztathatna, hogy ha ennyire magától értetődő a képi üzenet, minek róla beszélni? Talán azért, mert ez a tisztem, melyre Buka László barátom felkért... Félre a tréfát, Buka László negyedik alkotása, a Madarország címet viselő, végre a helyére került a Dóczy Gimnáziumban, ami ma hihetetlenül nagy tettek számít. Elismerés érte iskolának, alkotónak egyaránt!

A Madarország című festményről szeretnék beszélni, ez elég nyilvánvaló és rögtön fel is kell rúgnom a szerves szemléletű képelemzés iratlan szabályát, mely szerint nem az a legfontosabb, mit kíván az alkotó közvetíteni, hanem mit mond a mű, mit mondana, ha nem ismernénk történetesen Buka Lászlót, vagy a kép címét sem.

Ez ebben az esetben azért nehezen járható út – kétségtelenül így sem lenne igazán nehéz a dolgunk –, de Buka László nagyon is kézzel-szemmel fogható kapaszkodókat ad nekünk arra nézvést, hogy igen, van közlendője számunkra, fontosnak tartott közlendője. Azt is elmondja rögtön a legelején, hogy nekünk, magyaroknak szóló mondandója van, és ezt többféleképpen is, nyomtatékosítja. Ha nagyon rosszindulatú lennék, azt mondanám, talán túlságosan is didaktikusan, szájbarágósan teszi ezt. Később aztán megértjük, miért is ennyire erős és közvetlen a felszólítás: vedd már észre te szerencsétlen, rólad, rólunk van szó!

Először is így két nappal nagy nemzeti ünnepünk előtt magyar *létünk zászlaját* nem nehéz felismernünk a kép alapszerkezetében. Piros fehér és zöld mezőre tagolódik a világ. Persze nem szokványos elrendezésben, mivel Buka tanár úr nem zászlót festett, inkább nemzeti létünk kereteit mérte ki ezekkel a mezőkkel maga és magunk számára és e keret nem a hétköznapi lét szintjét jelöli. E piros fehér zöld mezőben sétál nem egy, hanem számtalan madár. Máris a második tételnél vagyunk, a címadásnál és képünk főszereplőinél, a madaraknál. Madárság és magyarság kapcsolatáról kortárs művészeink nem egy kiválósága vallott már, nem új a felvetés: elég itt Marsai Ágnes, Makoldi Sándor vagy Földi Péter munkásságát említenem, hogy érezzük,

más számára is fontos e kapcsolat feltárása. Nyelvi és mitikus történeti alapon egyaránt izgalmas a kapcsolat: hogy jön össze a madár a magyarral? Úgy is feltehetnénk a kérdést: hogyan lesz a magyarból madár? Nyelvileg úgy – persze, nem akadémikus nyelvészeti alapon -, hogy a magyar gy-je átalakul és d lesz belőle, vagyis egy, a köhögős családba tartozó hangból, az **egy** hangjából az **ügy** hangjából, ami már eleve a g lágyított alakváltozata, a tudós kategóriába tartozó hang lesz. Már is mitikus történelmünk mezein sétálunk. Magyarságunk madársággá változása éppen fordított útvonalon történhet, mint eredetmondánk esetében. Ott egy egyetemesebb létsíkról érkezünk lejjebb: szent MaDaRunk, a Turul közvetítésével vezért, ezáltal szellemi vezérlést kapó kemény MaGoR nép, le-, vagy visszatelepül a Kárpát-medencébe – ki-ki döntse el, melyik változat a rokonszenvesebb – és „ellágyulván”, magyarrá válik. Ezt Pap Gábor szerves nyelvészeti elemzése szemléletesen tárja elénk: a madár d-je a turu, vagy tölgyfa, azaz saját Tejutunk egyetemes létszintjét idézi; a magor – vagy lágyan magyar – gy hangja eggyel lejjebbi létszintet jelöl, az éger, a kőrisfa, vagyis a keringés, a Nap körüli keringés, a Naprendszer szintjét. **Magor népe a Nap népe**, amit egy másik eredetmondánk is szépen kifejez: a testvérpár itt nem Hunor és Magor, hanem **Napos** és **Palos** néven áll elénk. Röviden, magyarból madárrá válni annyit jelent, mint az Atyához, az eredethez visszavezető utat megtalálni.

Nézzük most meg, vajon Buka László szerint hol tartunk ezen az úton? Keressük-e egyáltalán az utat, járunk-e ezen az úton? Hazatalálás, vagy új haza fellelése a tét? A kép, amit a festmény elénk tár, nem igazán biztató –legalábbis első ránézésre. Minden szempontból nem szeretném, nem is tudnám alátámasztani vélekedésemet, csak néhány dologra hívnám fel a figyelmet, hiszen minden jelenlévőnek magának és magában kell ezt az útvonalat végigjárnia. Elsőként a középső és az alsó mezőre irányozva a tekintetet. A bal alsó sarokból a jobb felső sarokig tartó átlós fehér vonulatban ezek után bátran felismerhetjük zászlónk fehér színének igazi forrását. Ez a fehér út természetesen az általunk oly jól ismert út, a **Madarak útja**, vagy **Lelkek útja**, más néven **Tejút**. A teljesség forrása, a teremtés útja ez számunkra, hiszen amikor kimondjuk azt, hogy madarak útja egyben azt is mondtuk: magyarok útja, innen kapjuk az élet állandó megújulásához az energiát. Ez a mi utunk, a teljesség útja, innen érkezünk le az alsó zöld világba és ezen keresztül

juthatunk a fenti pirossal festett mezőre – a paradicsom mezejére? Furcsa kozmológia és üdvtörténet rajzolódik itt ki: vajon mi itteni, mostani magyarok hol helyezkedünk el ebben a háromosztatú világban? Az alsóban, vélhetően. A föld elemének színével, a zölddel, a benne hemzsegő madárlényekkel a mi földi világunkat, a mi földi hazánkat idézi. Ezek lennénk? Többnyire csak a szellemiség szintjén létező, irányultság nélküli, kibontakozni nem képes tülekedő ollócsőrös torzók? Itt óhatatlanul Földi Péter festőművész madártorzói kínálkoznak párhuzam gyanánt, melyek Földi madárnyelvén az egyetemes fenyegetettségről vallanak. Ezen a létszinten, itt és most igen, ilyenek vagyunk. De a helyzet nem reménytelen, az én olvasatomban. Elég csak szembesülnünk múltunkkal, melyet a kép középső részén az egymással szembeforduló két hatalmas ikermadár-lény közül a bal oldalon lévő képvisel. A múlt felől virágzó ággal a fején érkezik, testében milliányi színes csillagfényt hordozva a jövő ígéreteként. Ma e fénymagokból csak madárcsőrtorzók válhatnak a jobboldali tükörképvilágban – alsó világban? A mértéktelenül nagyra nőtt madár szinte kis gömböcként tartja fogva a felhalmozott madárság-energiát. De a kivezető út is egyértelműen jelződik a két madárcsőr origójában. Innen, a beszélő madár csőréből fakad a zöld ág és alakul agancsos szarvassá, melynek bal oldali agancs-ága életfává alakulva töri át a mi nagy madarunkkal együtt alulról induló kígyómadár testével lezárt felső világot. *Bizony a visszafordulás, a múlttal való szembesülés révén növelhetjük újra nemzeti életfánkat az édig, melyet a múlt hatalmas energiaforrása táplál.* Erre utal a két madár csőre alatti madárfarok-szerű hatalmas energianyaláb és a kép baloldali felső mezejében a spirálgalaxisunkat idéző piros-fehér örvénylés.

Zárógondolatként: arra nézve is kapunk jelzést, hogy ez a visszatalálás nem megy áldozat nélkül: felülről éppen a zöldágfakadás helyére folyik a vörös – talán vér...

Gyöngy Péter